

SODBA JELEN ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO

SVET EVROPE

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJA SEKCIJA

SODBA

STRASBOURG

1. junij 2006

Ta sodba bo postala dokončna pod pogoji iz drugega odstavka 44. člena Konvencije. Mogoče je, da bo na njej opravljena uredniška redakcija.

V zadevi Jelen proti Republiki Sloveniji je Evropsko sodišče za človekove pravice (tretja sekcija) v senatu, ki so ga sestavljali:

gospod J. Hedigan, *predsednik senata*,

gospod B.M. Zupančič,

gospod L. Caflisch,

gospod V. Zagrebelsky,

gospod E. Myjer,

gospod David Thór Björgvinsson,

gospa I. Ziemele, *sodniki*

in gospod V. Berger, *sodni tajnik*, po posvetovanju za zaprtimi vrati 11. maja 2006 izreklo naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva je bila sprožena s pritožbo (št. 5044/02) proti Republiki Sloveniji, ki jo je pri Sodišču na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija) 21. januarja 2002 vložila slovenska državljanka gospa Tamara Jelen (pritožnica).

2. Pritožnico je zastopala Odvetniška pisarna Verstovšek. Slovensko vlado (v nadaljevanju: Vlada) je zastopal njen zastopnik gospod L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Pritožnica je na podlagi prvega odstavka 6. člena Konvencije zatrjevala, da je bilo trajanje postopka pred domačim sodiščem, v katerem je bila udeležena kot stranka, predolgo. Navajala je tudi pomanjkanje učinkovitega domačega pravnega sredstva v zvezi s predolгим trajanjem sodnega postopka (13. člen Konvencije).

4. Dne 11. junija 2004 je Sodišče odločilo, da o pritožbi glede dolgega trajanja postopka in glede pomanjkanja učinkovitih pravnih sredstev v zvezi s tem obvesti Vlado. V skladu s tretjim odstavkom 29. člena Konvencije je odločilo, da hkrati odloči o dopustnosti pritožbe in o utemeljenosti zadeve.

DEJSTVA

5. Pritožnica je bil rojena leta 1973 in živi v Celju.

6. Dne 5. oktobra 1996 se je pritožnica poškodovala v prometni nesreči.

Povzročitelj nesreče je imel sklenjeno zavarovanje pri zavarovalnici A.

7. Dne 29. oktobra 1997 je pritožnica vložila tožbo proti A pri Okrožnem sodišču v Celju in zahtevala odškodnino v znesku 3.000.000 slovenskih tolarjev (približno 12.500 eurov) za nastalo škodo. Med postopkom je pritožnica svoj zahtevek zvišala na 16.575.386 slovenskih tolarjev.

Med 26. aprilom 1999 in 20. januarjem 2006 je pritožnica vložila pet pripravljalnih vlog in/ali predlagala dokaze.

Sodišče je 28. januarja 2000 opravilo glavno obravnavo in jo preložilo, da bi pridobilo mnenje izvedenca medicinske stroke.

Dne 3. februarja 2000 je sodišče določilo, naj Komisija za izvedenska mnenja pri Medicinski fakulteti v Ljubljani (v nadaljevanju: Komisija za izvedenska mnenja) izdela ustrezna izvedenska mnenja.

Dne 30. maja 2000 in 24. novembra 2000 je pritožnica zahtevala izločitev nekaterih izvedencev. Ti svoji zahtevi je naslovila tudi neposredno na Komisijo za izvedenska mnenja.

Med 14. marcem 2002 in 11. marcem 2003 je sodišče štirikrat pozvalo izvedence k predložitvi mnenj.

Dne 13. avgusta 2004 je sodišče od Komisije za izvedenska mnenja prejelo tri izvedenska mnenja skupaj s spisom. Štiri izvedenska mnenja pa še niso bila predložena.

Dne 10. decembra 2004 je pritožnica urgirala, naj sodišče takoj odloči o njeni zahtevi za izločitev izvedencev.

Dne 29. junija 2005 je sodišče izdalo sklep o zavrženju zgoraj omenjenih zahtev z ugotovitvijo, da so bile vložene prepozno. Sklep je bil pritožnici vročen 15. julija 2005 in 18. julija 2005 se je pritožila. 8. septembra 2005 je Višje sodišče v Celju zavrnilo njeno pritožbo.

Preostala štiri izvedenska mnenja so bila predložena konec oktobra 2005.

Dne 14. februarja 2006 je bila opravljena glavna obravnavo. Nov narok za glavno obravnavo je bil razpisan za 4. april 2006.

Postopek še ni končan.

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV PRVEGA ODSTAVKA 6. ČLENA IN 13. ČLENA KONVENCIJE

8. Pritožnica se je pritožila zaradi nerazumno dolgega trajanja postopka. Sklicevala se je na prvi odstavek 6. člena Konvencije, ki določa:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... v razumnem roku odloča ... sodišče.«

9. Vsebinsko je pritožnica nadalje navajala, da pravna sredstva, ki so v Sloveniji na voljo glede nerazumno dolgih sodnih postopkov, niso učinkovita. 13. člen Konvencije določa:

»Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to Konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi, če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti.«

A. Dopustnost

10. Vlada se je sklicevala na to, da niso bila izčrpana domača pravna sredstva.

11. Pritožnica je izpodbijala to navedbo in trdila, da domača pravna sredstva niso učinkovita.

12. Sodišče ugotavlja, da je obravnavana pritožba podobna zadevam Belinger in Lukenda (Belinger v. Slovenija (odl.), št. 42320/98, 2. oktober 2001, in Lukenda v. Slovenija, št. 23032/02, 6. oktober 2005). V teh zadevah je Sodišče zavrnilo ugovor Vlade o neizčrpanju domačih pravnih sredstev, saj je ugotovilo, da pravna sredstva, ki jih je pritožnik imel na voljo, niso bila učinkovita. Sodišče opozarja na ugotovitve v zadevi Lukenda, da predstavlja kršitev pravice do sojenja v razumnem roku sistemski problem, ki izhaja iz neustrezne zakonodaje in neučinkovitega delovanja sodnega sistema.

13. Kar zadeva obravnavano zadevo, Sodišče ugotavlja, da Vlada ni predložila nobenih prepričljivih dokazov, zaradi katerih bi moralo Sodišče to zadevo obravnavati drugače od uveljavljene sodne prakse.

14. Sodišče nadalje ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v smislu tretjega odstavka 35. člena Konvencije. Prav tako ni nedopustna iz katerih koli drugih razlogov. Zato je pritožbo razglasilo za dopustno.

B. Utemeljenost zadeve

1. Prvi odstavek 6. člena

15. Obdobje, ki ga je treba upoštevati, se je začelo 29. oktobra 1997, na dan, ko je pritožnica vložila tožbo pri Okrožnem sodišču v Celju, in se še ni končalo.

Upoštevano obdobje je torej trajalo več kot osem let in pet mesecev na eni stopnji sojenja.

16. Sodišče ponovno poudarja, da je treba razumnost trajanja postopka ocenjevati glede na okoliščine zadeve in ob upoštevanju naslednjih meril: zapletenosti zadeve,

ravnanja pritožnika in vpletenih oblasti ter presoje, kolikšen je bil pomen sporne zadeve za pritožnika (gl. med drugim Frydlender v. Francija [GC], št. 30979/96, odstavek 43, ESČP 2000-VII).

17. Sodišče ocenjuje, da je bila zadeva v določeni meri zapletena, saj je bilo treba pridobiti več mnenj izvedencev medicinske stroke, da bi se razsodilo o sporni zadevi. Kljub temu pa Sodišče ocenjuje, da niti zapletenost zadeve niti pritožnično ravnanje ne moreta pojasniti tako dolgega trajanja postopka na prvi stopnji.

18. Sodišče ugotavlja, da je bilo dolgo trajanje postopka zlasti posledica zamude pri izdelavi izvedenskih mnenj. Komisija za izvedenska mnenja je izdelala prva tri mnenja šele po več kot štirih letih, preostala štiri mnenja pa po več kot petih letih od trenutka njenega imenovanja. V tej zvezi sodišče ugotavlja, da je bila Komisija za izvedenska mnenja imenovana in da je delovala v okviru sodnega postopka, ki ga je nadziral sodnik, ki je ostal odgovoren za pripravo in hitro vodenje postopka (glej Billi v. Italija, sodba s 26. februarja 1993, Serija A št. 257-G, odstavek 19). Sodišče tako ocenjuje, da teh zamud ni mogoče pripisati pritožnici, pač pa spadajo pod odgovornost države.

Glede načina, kako je sodišče obravnavalo pritožnično zadevo, Sodišče nadalje ocenjuje, da je trajalo več kot štiri leta, da je sodišče odločilo o pritožnični zahtevi za izločitev nekaterih izvedencev.

19. Po proučitvi vsega predloženega gradiva in v skladu s sodno prakso Sodišče ocenjuje, da je bilo trajanje postopka v obravnavani zadevi predolgo in ni izpolnilo zahteve po sojenju v razumnem roku.

Prišlo je torej do kršitve prvega odstavka 6. člena.

2. 13. člen

15. Sodišče ponovno poudarja, da 13. člen Konvencije zahteva, da se zagotovi učinkovito pravno sredstvo pred domačimi oblastmi za zatrjevano kršitev zahteve po sojenju v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena (gl. Kudła v. Poljska [GC], št. 30210/96, odstavek 156, ESČP 2000-XI). Sodišče ugotavlja, da je ugovore in trditve, ki jih je predložila Vlada, zavrnilo v prejšnjih zadevah (gl. Lukenda, naveden zgoraj) in ne vidi razloga, da bi v obravnavani zadevi prišlo do drugačnega zaključka.

16. Zato Sodišče meni, da je v obravnavani zadevi prišlo do kršitve 13. člena zaradi pomanjkanja pravnega sredstva v domačem pravu, s katerim bi pritožnica mogla pridobiti odločbo, na podlagi katere bi lahko uveljavljala svojo pravico do sojenja v razumnem roku, kot to določa prvi odstavek 6. člena.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

17. 41. člen Konvencije določa:

»Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje.«

A. Škoda

18. Pritožnica je zahtevala 20.000 EUR (eurov) za nepremoženjsko škodo.

19. Vlada je zahtevku oporekala.

20. Sodišče ocenjuje, da je pritožnica gotovo utrpela nepremoženjsko škodo. Po prostem preudarku ji po tej postavki Sodišče prisoja 6.400 EUR (eurov).

B. Stroški

21. Pritožnica je zahtevala tudi približno 1.950 EUR (eurov) za stroške postopka pred Sodiščem.

22. Vlada je zahtevku oporekala po višini.

23. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov le, če dokaže, da so dejansko nastali, da so bili potrebni in da so razumno visoki. Sodišče ugotavlja, da so pritožnikovi odvetniki, ki so zastopali tudi pritožnika v zadevi Lukenda (navedeni zgoraj), vložili približno 400 pritožb, ki so, razen kar se tiče dejstev, praktično enake kot obravnavana. Zato Sodišče v obravnavani zadevi ob upoštevanju podatkov, s katerimi razpolaga, in gornjih meril ocenjuje, da je pritožnici razumno prisoditi znesek 1.000 EUR (eurov) za stroške postopka pred Sodiščem.

C. Zamudne obresti

24. Sodišče ocenjuje, da je primerno, da se zamudne obresti obračunajo po mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, zvišani za tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *razglaša*, da je pritožba dopustna;

2. *razsoja*, da je prišlo do kršitve prvega odstavka 6. člena Konvencije;

3. *razsoja*, da je prišlo do kršitve 13. člena Konvencije;

4. *razsoja*:

(a) da mora tožena država pritožnici v treh mesecih od dne, ko postane po drugem odstavku 44. člena Konvencije sodba dokončna, plačati 6.400 EUR (šest tisoč štiristo eurov) za nepremoženjsko škodo in 1.000 EUR (tisoč eurov) za stroške postopka, zvišano za morebitni davek;

(b) da se po izteku navedenih treh mesecev do plačila obračunajo na navedene zneske linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji posojilne obrestne mere Evropske centralne banke, zvišani za tri odstotne točke;

5. *zavrne* v preostalem delu pritožničin zahtevek po pravičnem zadoščenju.

Sodba je napisana v angleščini in pisno notificirana 1. junija 2006 v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Vincent Berger John Hedigan
sodni tajnik predsednik senata